

УДК 351.74:37.06

DOI <https://doi.org/10.32782/2409-4544/2021-2/13>

ДЕЯКІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ "COMMUNITY POLICING" В УКРАЇНІ

Цуркаленко Дмитро Петрович,

старший викладач кафедри адміністративного права,
процесу та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ
ORCID ID: 0000-0001-8736-5608

У статті досліджено як концепція "community policing" реалізується в Україні, а саме в контексті забезпечення ефективної взаємодії поліції та громади заради побудови та підтримання безпечного середовища. Проаналізовані сучасні бачення цієї концепції вітчизняних та європейських науковців. Зроблено висновок, що, незважаючи на різноманітність їхніх поглядів, майже кожен автор під "community policing" розуміє взаємодію поліції (основна мета якої – служіння суспільству) та громади (яка поважає поліцію та добровільно співпрацює) заради єдиної мети – проведення ефективної профілактичної діяльності, тобто запобігання правопорушенням, порушенням громадського порядку та спокою.

На основі досвіду відділення зв'язків із громадськістю Департаменту патрульної поліції виокремлені наявні дієві механізми, серед яких особливе місце належить реалізованим за останні 4 роки масштабним проектам. А саме: «Шкільний офіцер поліції» та «Сусідська варта» реалізовані безпосередньо відділом зв'язків із громадськістю. Проект «Поліцейський офіцер громади» запроваджений Національною поліцією України, проект "DrugHunters" реалізований Департаментом патрульної поліції в листопаді 2021 року.

Підсумовано, що нині правоохоронні органи країни перебувають у так званому «перехідному становищі», бо держава вже відмовилася від розуміння функції поліції як суто карального органу. Однак ще не вибудували цей орган у новому форматі, основа якої – робота відповідно до концепції "community policing". Та наголошено на тому, що сьогодні єдиний можливий шлях розвитку поліції – це створення сервісної служби, щоденна робота якої ґрунтується на концепції "community policing". Однак доки чинне законодавство не буде доповнено суворою нормою щодо відповідальності особи за образу поліцейського, який виконує свої функціональні обов'язки, побудувати справді сервісну службу буде майже неможливо.

Ключові слова: поліція, громада, безпека, взаємодія поліції та громади, сервісна служба, community policing.

Tsurkalenko Dmitry. Some aspects of implementation of the concept of "community policing" in Ukraine

The article examines how the concept of "community policing" is implemented in Ukraine, namely in the context of ensuring effective interaction between the police and the community in order to build and maintain a safe environment. Modern visions of this concept of domestic and European scientists are analyzed. It is concluded that despite the diversity of their views, it can be said that almost every author by "community policing" means the interaction of the police (the main purpose of which is to serve society) and the community (which respects the police and cooperates voluntarily) for the sole purpose of effective prevention, the prevention of offenses and violations of public order and tranquility.

Based on the experience of the Public Relations Department of the Patrol Police Department, the existing effective mechanisms have been singled out, among which a large place is occupied by large-scale projects implemented over the past 4 years. Namely: "School Police Officer" and "Neighborhood Guard" are implemented directly by the public relations department. The Community Police Officer project was introduced by the National Police of Ukraine and the Drug-Hunters project was implemented by the Patrol Police Department in November 2021.

It is concluded that the country's law enforcement agencies are currently in a so-called "transitional position", because the state has already abandoned the understanding of the function of the police as an exclusively punitive body. However, this body has not yet been built in a new format, the basis of which is work in accordance with the concept of "community policing". But it

is emphasized that today the only possible way of police development is the creation of a service, the daily work of which is based on the concept of "community policing". However, until the current legislation is supplemented by a strict norm, it will be almost impossible to build a truly service department regarding the responsibility of a person for insulting a police officer performing his / her functional duties.

Key words: *police, community, security, police-community interaction, service, community policing.*

Постановка проблеми. Безпека – це базова й одна з основних потреб сучасного суспільства, отже, гарантування безпека громадян – одне з найважливіших завдань держави. І хоча це поняття охоплює досить велику кількість аспектів, тобто його реалізація належить до компетенції різних представників публічної адміністрації, традиційно саме на правоохоронні органи покладають функції створення та підтримки безпечного середовища у країні. До їх реформи, тобто до 2015 р., рівень безпеки громадян у країні зазвичай оцінювали за рівнем криміногенної ситуації, а самі правоохоронні органи являли собою суто каральну структуру. Трансформація ж міліції в поліцію, нове законодавство та принципи діяльності дозволили відійти від, так би мовити, «традицій» та переорієнтували зазначений правоохоронний орган з репресивного в орган цілодобової сервісної служби. Як наслідок змінилися й основні акценти, вектор діяльності поліції змістився в бік профілактики правопорушень, інакше кажучи, першочерговими завданням для правоохоронних органів стало запобігання злочинам та безладу, тобто дія на випередження.

Після вивчення позитивного досвіду країн Європейського Союзу, Великої Британії, США та Канади щодо співпраці із громадою та втілення в щоденну діяльність концепції "community policing", у країні почали активно впроваджувати нові стандарти у профілактичну роботу поліції, зокрема практику активної взаємодії поліції із громадою у вказаному питанні.

Зазначимо, що у 2020 р. в Україні вийшов цілий посібник на 97 аркушах «Взаємодія поліції та громади. Досвід відділу зв'язків із громадськістю Департаменту патрульної поліції» – збірка матеріалів щодо впровадження принципів взаємодії поліції та громади в Україні, у якому було відображено досвід відділення зв'язків із громадськістю Патрульної поліції України за три роки (2016–2019 рр.) [1]. А це свід-

чить про те, що реалізація вказаної концепції була активна та має дієві механізми.

Саме наведеним вище ми обґрунтовуємо необхідність детального дослідження впровадження/реалізації концепції "community policing" в Україні, тобто проведення аналізу взаємодії поліції та громади з метою створення безпечного середовища в суспільстві шляхом співпраці поліції та членів громади заради створення безпеки громади через спільну ідентифікацію проблем, аналіз, реагування й оцінку, тобто проведення ефективної профілактичної діяльності.

Аналіз публікацій. Узагалі тема профілактичної діяльності Національної поліції України є на часі у правовій науці, її дослідженню приділи увагу досить багато науковців. Деякі аспекти взаємодії поліції та громади з метою реалізації ефективної профілактичної діяльності висвітлювали у своїх публікаціях Ю.З. Біла-Тюріна, О.С. Дангул, О.С. Проневич, С.О. Шайхет. Однак, незважаючи на той факт, що аспекти реалізації в Україні концепції "community policing" поодинокі вже аналізувалися українськими науковцями, детального дослідження щодо реалізації зазначеної концепції та єдиного її розуміння досягнуто не було.

Мета статті. Метою статті є детальне дослідження реалізації концепції "community policing" в Україні в контексті забезпечення ефективної взаємодії поліції та громади заради побудови та підтримання безпечного середовища, виокремлення наявних дієвих механізмів, проблемних питань та шляхів їх вирішення.

Виклад основного матеріалу. Прабатьком концепції "community policing" можна вважати Роберта Піла, британського державного діяча, що запровадив низку нововведень у діяльності поліції, які використовуються правоохоронцями і зараз. Концептуальні підходи Р. Піла було сформульовано в дев'яти основних принципах, як зазначає С.О. Шайхет, відповідно

до яких одним із базових завдань поліції визначено запобігання злочинам та безладу [2, с. 79]. Саме ним було обґрунтовано доведено, що здатність поліції ефективно виконувати свої обов'язки безпосередньо залежить від загального схвалення її дій із боку місцевого населення та добровільній співпраці із громадою [3]. Тобто ним вперше була висловлена думка про стратегію партнерства поліції та громади заради створення безпечного середовища.

Уперше ж реалізовано стратегію партнерства заради спокою у США у 80-х рр. ХХ ст., наголошує О.С. Проневич, а її основною метою вважалося запобігання і обмеження злочинності; викорінення негативних соціальних явищ (вулична проституція, споживання алкогольних напоїв у публічних місцях, агресивне жебрацтво, графіті, засмічення вулиць); підвищення почуття безпеки та якості життя мешканців; ініціювання активності обивателів і створення коаліції з метою підтримання публічної безпеки та порядку; покращення ставлення населення до поліції; підвищення комфорту життя у громадах (як кінцевий результат проєкту) [4, с. 602].

Після цього майже в усіх європейських країнах відбулися фрагментарні спроби реформування поліції відповідно до зазначеної вище стратегії, які стали каталізатором загального перегляду місії поліції [5, с. 62] та були виражені в Кодексі поведінки посадових осіб із підтримання правопорядку, затвердженому резолюцією Генеральної Асамблеї ООН від 17 грудня 1979 р. № 34/169 [6]. Отже, по суті, відтоді на світовій арені превалює ідея служіння поліції суспільству як на загальнодержавному рівні, так і на рівні окремих громад, яка, урешті-решт, не оминула й Україну. Отже, той факт, що вказана концепція не є новою для науки, не викликає заперечень, визначити ж сьогодні її сутність досить складно. Це можна пояснити тим, що практичні працівники, європейські та вітчизняні науковці по-різному її визначають, надають різноманітні тлумачення вказаної категорії.

На доказ вищезазначеного наведемо думку М.В. Голуба, який досліджував це питання, проаналізував різні наукові праці та зробив висновок, що концепцію

“community policing” розглядають із чотирьох основних боків: як стиль роботи поліції (в обов'язки поліцейського патруля, окрім підтримання громадського порядку, входить надання допомоги жителям району у вирішенні проблем); як стиль охорони громадського порядку (заснований на знанні та вирішенні проблем конкретної програми); як сучасну поліцейську систему цінностей (основа якої – співпраця поліції з окремими громадянами, групами громадян, громадськими приватними організаціями для виявлення і вирішення проблем, які потенційно впливають на життєздатність конкретних районів, області чи міста загалом); як філософію, стратегію і тактику охорони громадського порядку [7].

Доцільно констатувати наявність багатьох визначень даного поняття. Як філософію стилю управління та стратегії діяльності правоохоронних органів на засадах партнерства з населенням, відповідно до його потреб та нагальних проблем, “community policing” визначають Д.О. Ніколенко й І.А. Григоренко [8, с. 272]. Р. Фрайдманн вважає, що це політика та стратегія, спрямована на досягнення більш ефективного та дієвого контролю над злочинністю, зниження побоювань злочинності, підвищення якості життя та легітимності поліції шляхом проактивної опори на ресурси громади з метою зміни умов, що спричиняють злочинність [9, с. 3]. Американські ж представники визначили це поняття як партнерство між поліцією і законослухняними громадянами з метою розроблення ефективних засобів розв'язання проблем для підвищення якості життя у громаді. А на думку автора книги “Community policing: How to get it started” Р. Трояновица, “community policing” – це філософія персоналізованого обслуговування, коли один поліцейський, який постійно працює на певній території, взаємодіє з місцевими жителями з метою виявлення та розв'язання їхніх проблем [10, с. 6].

В українських же реаліях, як наголошує С.О. Шайхет, про “community policing” доцільно говорити як про стратегію співробітництва поліції та громад, зокрема сформованих ними місцевих органів влади (органи місцевого самоврядування, як-от виконкоми місцевих рад, об'єднання співвласників багатоквартирного будинку

(далі – ОСББ) тощо), основною метою якої є запобігання проблемам і розв'язання проблем злочинності, гарантування захищеності життєдіяльності населення [2, с. 80].

Резюмуючи вищевикладене, зазначимо, що, незважаючи на таку різноманітність визначень цієї категорії, майже кожен автор під "community policing" розуміє взаємодію поліції (основна мета якою – служіння суспільству) та громади (яка поважає поліцію та добровільно співпрацює) заради єдиної мети – проведення ефективної профілактичної діяльності, тобто запобігання правопорушенням, порушенням громадського порядку та спокою. На нашу думку, щоб зрозуміти, що являє собою концепція "community policing" сьогодні в Україні, вважаємо за доцільне звернутися до досвіду її практичної реалізації.

І розпочнемо ми з аналізу в цьому контексті діяльності Департаменту патрульної поліції. Бо, як слушно зазначив у 2017 р. перший заступник зазначеного підрозділу О. Білошицький, саме патрульна поліція, як новий підрозділ Національної поліції України, напевно, найгнучкіша і намагається відповідати потребам населення у безпеці та дотриманні правопорядку в найкоротший термін. А її основною метою є формування та забезпечення функціонування комплексу заходів із співпраці активних та свідомих, у розумінні правових норм, громадян через реалізацію спільних проєктів для підвищення безпеки в суспільстві [11]. І хоча втілити принцип "community policing" поодинокі намагалися ще із 2002 р. та досліджували це питання в Харківському національному університетом внутрішніх справ [12], системності ця діяльність набула лише після реформи та створення нового підрозділу – патрульної поліції, у якому у 2016 р. з метою ефективної реалізації зазначеної концепції був створений окремий підрозділ – відділ зв'язків із громадськістю. Який, керуючись нормами Закону України «Про Національну поліцію», а саме ст. 11 «Взаємодія з населенням на засадах партнерства» та ст. 89 «Спільні проєкти із громадою» [13], усіляко сприяє реалізації досліджуваної нами концепції.

З метою більш детального розуміння діяльності вищезазначеного підрозділу в контексті реалізації концепції

"community policing" вважаємо за доцільне навести виокремлені ними напрями діяльності, у якій має місце взаємодія поліції та громади з метою покращення добробуту та безпеки громади через спільну ідентифікацію проблем, аналіз, реагування й оцінку. А саме це: дорожня безпека; громадське здоров'я; протидія ґендерно зумовленому насильству; робота з дітьми; взаємодія з молоддю; співпраця з іноземцями; спорт як інструмент взаємодії, спільні екопроєкти; інклюзивний напрям у роботі поліції; неформальне спілкування [1]. Окремо доцільно розглянути проєкти: «Шкільний офіцер поліції», «Сусідська варта», «Поліцейський офіцер громади» та "DrugHunters".

Шкільний офіцер поліції – модель співробітництва закладів освіти і територіальних (відокремлених) підрозділів ДПП у містах України, де функціонує патрульна поліція [14]. Цей проєкт покликаний реалізувати на практиці модель співробітництва загальноосвітніх закладів і поліції, тобто поєднує в собі зусилля двох організацій у зв'язку з їхніми унікальними повноваженнями – поліції, яка відповідає за профілактику злочинності, і шкіл, які опікуються навчанням дітей. А його основна мета – створення безпечного середовища, яке сприяє ефективному навчальному процесу, вирішенню конфліктів, запобігання асоціальної поведінці учнів, а також безпеці учнів, учителів та інших працівників начальних закладів [1, с. 76].

Сусідська варта – це проєкт налагодження ефективної взаємодії між поліцією, ОСББ та владою, який дозволяє підвищити рівень безпеки двору, будинку чи під'їзду завдяки активній позиції сусідів та налагодженій співпраці. Цей проєкт був реалізований у 2017–2018 рр. у Вінниці, Борисполі, Рівному, Хмельницькому, Луцьку, Чернівцях, Кременчуці, Херсоні, Харкові, Полтаві, Кривому Розі та Київській області. Цей проєкт – яскравий приклад утілення філософії "community policing" у щоденну діяльність поліції. Його переваги: запобігання злочинності шляхом підвищення пильності сусідів та їхньої обізнаності із проблематикою району; підвищення рівня безпеки спільноти; відчуття безпеки власного простору; поліпшення зв'язків між громадою, поліцією й іншими органами

державної влади і місцевого самоврядування через активну комунікацію; уміння правильно реагувати на загрози безпеці шляхом отримання вірогідної інформації від представників поліції та завдяки наявності чіткого алгоритму реагування на такі загрози; покращення благоустрою двору.

Поліцейський офіцер громади – проєкт спрямований на перебудову інституту дільничних офіцерів поліції, налагодження тісної взаємодії дільничного з об'єднаною територіальною громадою й орієнтацію поліцейського на її потреби. Мета проєкту полягає в тому, щоб офіцер поліції постійно був поряд із мешканцями своєї територіальної громади, плідно співпрацював із жителями й орієнтувався на їхні потреб, а громада всіляко сприяла роботі поліцейського. Зокрема, до їхніх обов'язків належить забезпечення поліцейського приміщенням під робоче місце (поліцейська станція або центр безпеки), меблями, оргтехнікою, службовим автомобілем (за можливості), службовим житлом (за необхідності), паливо-мастильним матеріалом (з розрахунку не < 150 л/місяць) та канцелярським приладдям. Станом на 2021 р. в Україні налічується 755 діючих ПОГів, які обслуговують 440 територіальних громад, а це – понад 8 мільйонів громадян [15]. Реалізація цього проєкту триватиме і у 2021 р.

З метою боротьби з розповсюдженням наркотичних речовин шляхом так званих «закладок» та посилення взаємодії поліції та громади в цьому напрямі восени 2021 р. патрульною поліцією України була запущена платформа комунікації чат-бот *DrugHunters*, за допомогою якого громадяни можуть в декілька кліків повідомити в поліцію про виявлені наркотичні речовини або осіб, які, імовірно, їх розповсюджують, долучати фото-, відеоматеріали та геолокацію. Кожне таке повідомлення, що надходить у чат-бот, поліцейські опрацьовують, виїжджають на місце і перевіряють вказану інформацію.

Усі вищенаведені проєкти, на нашу думку, є прикладом дієвих механізм реалізації концепції “community policing” в Україні, тобто прикладом того, як поліція виступає сервісною службою у взаємодії із громадою та створює безпечне середовище шляхом проведення ефек-

тивної профілактичної діяльності. Однак це тільки один маленький крок на шляху до побудови сервісно орієнтованої служби європейського зразку, основне завдання якої – побудова безпечного середовища, зокрема і шляхом проведення якісної профілактичної діяльності у взаємодії із громадою.

Отже, нині ми перебуваємо, так би мовити, у «перехідному становищі», тобто ми вже відмовилися від розуміння функції поліції як суто карального органу, однак ще не вибудували цей орган у новому форматі, основа якого – робота відповідно до концепції “community policing”. Варто зауважити, що для впровадження підходу взаємодії поліції та громади та його масштабування західними країнами знадобилися десятиліття реалізації державних програм та значні зусилля [1]. Важливо зазначити, що цей перехід має два аспекти.

З одного боку, така соціалізація поліції сприяє зменшенню напруги між цим правоохоронним органом та суспільством, підвищенню рівня довіри з боку громадян з огляду на те, що вони мають змогу бути дотичними до планування й визначення пріоритетів роботи поліції. Та й поліцейські отримують більше задоволення від своєї роботи, піднімається рівень їхньої мотивації, тому що вони мають змогу працювати в позитивно налаштованому середовищі.

З іншого ж боку, у цей перехідний період може значно підвищитися рівень злочинності й погіршитися рівень роботи поліції, якщо поліція різко переорієнтується й суспільство не встигне за нею. У даному разі доречно навести приклад створення Департаменту патрульної поліції, який з початку своєї роботи був суто сервісно орієнтованою службою та зіткнувся з тим, що частина суспільства сприйняла це як слабкість правоохоронного органу, замість співпраці та створення разом безпечного середовища, обрала шлях порушення норм чинного законодавства, розраховуючи на безкарність, на доброзичливе ставлення поліцейських реагує лайкою й образами.

Висновки. Отже, можемо підсумувати, що нині, на нашу думку, єдиний можливий шлях розвитку поліції – це створення сервісної служби, щоденна робота якої ґрунтується на концепції “community policing”.

Однак, на нашу думку, доки чинне законодавство не буде доповнено суворою нормою щодо відповідальності особи за

образу поліцейського, який виконує свої функціональні обов'язки, цей шлях буде тернистим.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Взаємодія поліції та громади. Досвід відділення зв'язків із громадськістю Департаменту патрульної поліції : збірка матеріалів / заг. ред. К. Каймашнікова, К. Капітанська. Канадсько-український проєкт розвитку поліції, 2020. 96 с.
2. Шайхет С.О., Карпенко Ю.В. Концепція "community policing" як інструмент ефективної взаємодії національної поліції, місцевих органів влади та громад: український та зарубіжний досвід упровадження. *Вісник Національної академії державного управління*. Серія «Державне управління». № 4. С. 78–85.
3. Nagle M. Sir Robert Peel's nine principles of policing. URL: <https://www.nytimes.com/2014/04/16/nyregion/sir-robertpeels-nine-principles-of-policing.html>
4. Проневич О.С. Німецька та польська моделі партнерської взаємодії поліції та населення на локальному рівні. *Форум права*. 2011. № 4. С. 600–606.
5. Біла-Тюріна Ю.З. Використання сучасних світових тенденцій у процесі становлення Національної поліції як органу надання послуг. *Право та державне управління*. 2016. № 4(25). С. 60–65.
6. Кодекс поведінки посадових осіб із підтримання правопорядку : резолюція Генеральної Асамблеї ООН від 17 грудня 1979 р. № 34/169.
7. Голуб М.В. Community Policing: сутність та складові елементи. URL: http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/soc_gum/pib/2012_1/PB-1/PB-1_15.pdf
8. Ніколенко Д.О., Григоренко І.А. Принцип "community policing" як інтегральна складова роботи правоохоронних органів щодо профілактики девіантної поведінки неповнолітніх з особливими потребами. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2015. № 1. С. 270–279.
9. Friedmann R.R. Community Policing: Comparative Perspectives and Prospects. St Martin's Press, 1992. P. 4.
10. Trojanowicz R. Community Policing: How to get it started. ОН : Anderson, 1994. P. 6.
11. Community policing: взаємодія поліції та громади. Міжнародний фонд Відродження та центр інформації про права людини. URL: https://ldn.org.ua/wp-content/uploads/2018/10/23_file.pdf
12. Бандурка О.М. Партнерські взаємовідносини між населенням та міліцією : підручник. Харків : Нац. ун-т внутр. справ, 2003. 352 с.
13. Про Національну поліцію : Закон України від 2 липня 2015 р. № 580. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № № 40–41. Ст. 379.
14. Шкільний офіцер поліції. *Вікіпедія* : вільна енциклопедія. 2020. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Шкільний_офіцер_поліції
15. Нацполіція розвиватиме проєкт «Поліцейський офіцер громади», – Ігор Клименко. *Урядовий портал*. 2021. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/nacpoliciya-rozvivatime-proekt-policejskij-oficer-gromadi-igor-klimenko>

REFERENCES:

1. Kaimashnikov K., Kapitanska K. (2020). *Community policing Community policing Unit Partol Police Departament Best Practices* [in Ukraine].
2. Shaikhet S.O., Karpenko Y.V. (2018). The concept of Community Policing as a tool for effective interaction of the national police, local authorities and communities: Ukrainian and foreign implementation experience, *Bulletin of NAPA. Series "Public Administration"*. 4, 78–85 [in Ukraine].
3. Nagle M. Sir Robert Peel's nine principles of policing. URL: <https://www.nytimes.com/2014/04/16/nyregion/sir-robertpeels-nine-principles-of-policing.html>.
4. Pronevich O. (2011). German and Polish models of police-population partnership at the local level, *Law Forum*. 4, 600–606 [in Ukraine].

5. Bila-Tyurina Yu.Z. (2016). The use of modern world trends in the process of becoming the National Police as a service body. *Law and Public Administration*. 4(25), 60–65 [in Ukraine].
6. Code of Conduct for Law Enforcement Officials: UN General Assembly Resolution of 17 December 1979 № 34/169.
7. Golub M (2012) Community Policing: essence and constituent elements. Retrieved from: http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/soc_gum/pib/2012_1/PB-1/PB-1_15.pdf [in Ukraine].
8. Grigorenko I. (2015). The principle of “community policing” as an integral part of law enforcement in the prevention of deviant behavior of minors with special needs, *Legal Journal of the National Academy of Internal Affairs*. № 1, 270–279 [in Ukraine].
9. Friedmann R.R. *Community Policing: Comparative Perspectives and Prospects*. St Martin’s Press. 1992. P. 4.
10. Trojanowicz R. *Community Policing: How to get it started*. OH : Anderson, 1994. P. 6.
11. *Community policing: interaction between the police and the community*. (2018). International Renaissance Foundation and Human Rights Information Center. Retrieved from: https://ldn.org.ua/wp-content/uploads/2018/10/23_file.pdf [in Ukraine].
12. Bandurka O. (2003). *Partnership between the population and the police (textbook)*. Kharkiv. Nat. University of Internal Affairs Affairs, 352 p. [in Ukraine].
13. Pro Natsional’nu politsiyu [About the National Police]: *Zakon Ukrayiny vid 2 lypnya 2015 roku № 580*. Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny. 2015. № № 40–41. St. 379.
14. School police officer (2020). *Wikipedia: free encyclical*. Retrieved from: https://en.wikipedia.org/wiki/School_Police_Officer– [in Ukraine].
15. The National Police will develop the project “Community Police Officer” – Igor Klimenko (2021). *Government portal*. Retrieved from: <https://www.kmu.gov.ua/news/nacpoliciya-rozvivatime-proekt-policejskij-oficer-gromadi-igor-klimenko> [in Ukraine].